

P u s z t a i n é Ambrus Ágnes

A magyar nyelv oktatása a varsói tudomány-
egyetemen

A magyar filológia oktatásának Lengyelországban nincsenek régi hagyományai. A 30-as években a lengyel tudományegyetemeken már folyt ugyan magyar nyelvtanítás, de mindenütt csak szabadon választható tantárgy volt. A második világháború után megújultak a magyar-lengyel kapcsolatok, és 1952-ben a Varsói Tudományegyetemen megkezdte működését a magyar filológiai tanszék. Ez mindmáig nem csupán az első magyar tanszék a lengyel felsőoktatás történetében, hanem az egyetlen is.

Varsóban a magyar szakot kétévenként indítják nagyszámú (15-20 fős) csoporttal, és a hallgatók ötéves, egyszakos képzésben részesülnek. A bejutásnak nem előfeltétele a magyar nyelv ismerete, a hallgatók az alapoknál kezdik a magyar nyelv tanulását. Az oktatás nyelve a többi tantárgy esetében a lengyel.

A tanterv két részre oszlik, az egyik a kötelező alaptárgyakat, a másik a fakultatív tárgyakat tartalmazza, amelyeknél csak a tárgyak minimális mennyisége köztölt. Ez az elosztás lehetővé teszi az irodalmi vagy nyelvészeti szakosodást, amely a negyedik évfolyamon kezdődik.

A k ö t e l e z ő t a n t á r g y a k a k ö v e t -
k e z ő k:

- Leíró magyar nyelvtan
- A magyar nyelv története
- Az általános nyelvtudomány alapjai
- Finn nyelv
- A finn nyelv leíró nyelvtanának alapjai
- A magyar irodalom története
- Bevezetés az irodalomtudományba
- Magyarország története

- A magyar kultúra (művészet és néprajz) története
- Ismeretek a mai Magyarországról
- Műfordítói szeminárium

A szaktárgyak között mindvégig szerepel a magyar nyelv is, az első-második évfolyamon heti 10, a harmadik-negyediken heti 6, az ötödévben pedig heti 4 órában. A kötelező heti összóraszám az első éven 30, később csökken, az ötödéven már csak 6. Ekkor jut a diákoknak idejük a magiszteri dolgozat megírására és a stúdiumokat lezáró magiszteri vizsgára való felkészülésre. Az első és második év legfontosabb tankönyve a lektori órákon a NEI Színes Magyar Nyelvkönyve. Jól ismerjük ennek a tankönyvnek előnyeit és a diákokkal együtt szívesen vesszük kézbe, de már az első évben kiegészítjük a belőle tanultakat. Ennek során más jellegű ismeretekhez is hozzájutnak a diákok, több lehetőség nyílik a játékosagra, amellyel még a félénkebbeket is aktivizálni lehet.

A laborban tartott órákon kihasználjuk a magnózáást. Külön szervezési problémát okozott, hogy néhány diáknak nem jutott hely. Sajnos más audiovizuális segédeszköz nem állt a rendelkezésünkre.

A nyelvtanulás kezdeti szakaszában a hallgatók szívesen fogadták a mondókákat és gyermekverseket, lazításként időnként jól jött egy-egy tréfa vagy humoros írás is.

Kipróbáltunk több nyelvi játékot is, mint pl. a barkochba, különböző szóképzések, szólások, szóhasonlatok, szinonimák, antonimák gyűjtése. A nyári szemeszter vége felé, amikor már sokan készülnek Magyarországra, végiglapozunk néhány idegenforgalmi prospektust, és közösen megbeszéljük az ott olvasottakat.

Harmadévtől kezdve (egy helyesírási munkafüzetet kivéve) nincs olyan segédkönyv vagy más sokszorosított anyag, amiből jutna minden hallgatónak, és mivel a tanszéken nincs lehetőség másológép használatára, így sok mindent otthon írógépen kell a megfelelő példányszámban lemásolni. Tehát a Színes Magyar Nyelvkönyv befeje-

zése után a lektor mintegy "szabad kezét kap" a tananyag összeállításában, lévén, hogy még egy útmutatónak tekinthető tanterv, törzsanyag- vagy témakörmegjelölés sincs. Kezdetben azt is nehéz kikövetkeztetni, mit és miből tanítottak az előző lektorok. Mindez pedig csak nehezíti a rendszerezett és folyamatos gyakorlati nyelvoktatást. Egyelőre az a helyzet, hogy hétről-hétre témát keresek, szövegeket állítok össze, időnként feladatlapokat is gépelek hozzájuk. Rendszeres sajtószemlét is tartunk. Kezdetben rövidítve, kivonatossan olvassák a diákok a cikkeket. Később önállóan felkészülve egy-egy írásból vitára "provokálják" társaikat. Vitatémaként hasznosítunk néhány a Magyar Kultúrális Intézetben látott filmet, és beszélünk magyar színházak vendégjátékáról is, ami mindig nagy élményt jelent az egyetemisták számára.

A magyar tanszékhez kapcsolódik még egy kb. 30 ezer kötetes könyvtár is, ahova számos újság, folyóirat és szaklap jár. Sajnos ezek sokszor több hetes, vagy hónapos késéssel érkeznek, egy részük akkorra már aktualitását veszti.

A Magyar Kultúrális Intézetben is van újságárusítás: ezek frissek, mert repülőn érkeznek, itt könyvvásárlásra és rendelésre is van lehetőség.

Az Intézet műsoraiból már nem csupán a heti filmvetítések vonzzák a diákokat, de egyre több érdekes rendezvény, kiállítás, klubest is kínálkozik számukra. A magyar szakosokkal részt vettünk az irodalmi önképzőkör estjein, vetélkedőkön, és szerepeltünk még ünnepélyeken is, melyek saját szervezésűek voltak.

A végzős ötödéves hallgatókat kevés "magyaros" állás várja, és ez nem éppen motiváló erő a tanulásban. 1952-től már kb. 140 hallgató végzett. Akik szerencsések, azok műfordítók, tolmácsok, kiadói lektorok, újságírók, könyvtárosok lesznek. A többségnek csak alkalmi munkára, tolmácsolásra vagy idegenvezetésre van lehetősége.

Problémák is tarkítják a negyed- és ötödévesek magyarországi részképzését, ahol a diákok a kellesténél

jobban magukra vannak hagyva. Mivel nincs semmiféle kötelező óralátogatás, beszámoló vagy vizsga, a többség nem is jár az egyetemre. Mozira, kirándulásra fordítják az időt, ami jó szórakozás ugyan, de ennél sokkal inkább ki kellene használni a rendelkezésre álló hónapokat.

(1985.)